

Lahden kaupungin kotoutumisohjelma 2026

18.11.2025

International House Lahti

Sisällysluettelo

1.0 Kotoutumisohjelman perusta	2
1.1 Johdanto.....	2
1.2 Vieraskieliset Lahdessa	3
1.2.1 Maahanmuuton vaikutus Lahden väestönkasvuun	3
1.2.2 Maahanmuuttajien demografia Lahdessa	4
1.2.3 Ukrainalaiset Lahdessa	6
2.0 Kotoutumista edistävät palvelut	7
2.1 Alkuvaiheen palvelut.....	8
2.1.1 Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi.....	9
2.1.2 Kotoutumissuunnitelman laatiminen	10
2.1.3 Kotoutumiskoulutus	11
2.1.4 Monikielinen yhteiskuntaorientaatio	12
2.1.5 Kiintiöpakolaisten alkuvastaanoton palvelut.....	13
2.1.6 Perusopetuksen valmistava opetus	14
2.2. Muut kotoutumista tukevat palvelut	15
2.2.1 Ohjaus ja neuvontapalvelut.....	16
2.2.2 Työllistymisen tukeminen	17
2.2.3 Varhaiskasvatus ja perusopetus.....	17
3.0 Yhteistyö Päijät-Hämeen kuntien ja hyvinvointialueen kanssa.....	18
4.0 Viestintä ja tiedottaminen	18
5.0 Resurssit ja rahoitus	19
6.0 Seuranta ja arviointi	20

1.0 Kotoutumishjelman perusta

Kotoutumislain kokonaisuudistus (KOTO24) astui voimaan vuoden 2025 alussa.

Kotoutumislain kokonaisuudistuksen tavoitteena on vahvistaa maahan muuttaneiden työllisyyttä, työllistymisvalmiuksia, kielitaitoa ja osallisuutta yhteiskuntaan. Lain tavoitteena on myös edistää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken. Kotoutumislaki uudistus luotiin vastaamaan eduskunnan edellytyksiä kotoutumisen edistämisestä.

1.1.2025 alkaen kunnilla on ollut kokonaisvastuu kotoutumisen edistämisestä. Kunta vastaa sekä työttöminä työnhakijoina että työvoiman ulkopuolella olevien kotoutumisen edistämisestä. Työnhakijoina olevien kotoutujien palvelut järjestetään työllisyysalueella. Työvoiman ulkopuolella olevien palvelujen järjestämisestä vastaa kunta, joka voi päättää mihin palvelut hallinnollisesti sijoittuvat ja miten ne organisoidaan. Lahden maahanmuuttajille suunnatuista kotoutumisen palveluista vastaava International House Lahti on laatinut tämän kotoutumishjelman varmistaakseen lain mukaisten vastuiden ja velvollisuuksien toteutumisen kaupungissamme.

1.1 Johdanto

Lahden kotoutumishjelman tavoitteena on edistää maahanmuuttajien kotoutumista ja osallisuutta yhteiskunnassa. Ohjelma on laadittu työ- ja elinkeinoministeriön (TEM) kotoutumisenohjeistuksen pohjalta, joka määrittelee perusvaatimukset ja suositukset tehokkaalle kotoutumishjelmalle.

Kotoutumishjelma on kunnan järjestämä kotoutumisen alkuvaiheen palvelukokonaisuus. Kotoutumishjelman palveluiden tavoitteena on edistää maahanmuuttajan kotoutumista, työllisyyttä tai yrittäjyyttä, osaamista ja työelämävalmiuksia. Kotoutumishjelma tukee myös yhdenvertaisuuden, osallisuuden ja tasa-arvon toteutumista sekä terveyttä ja hyvinvointia. Kotoutumishjelman sisältämät palvelut tukevat arjen kansalaistaitoja sekä osallistumista järjestötoimintaan ja muuhun yhteiskunnalliseen toimintaan.

1.2 Vieraskieliset Lahdessa

Vuosien 2010-2024 välillä Päijät-Häme sai ulkomailta muuttovoittoa yhteensä 9 327 henkilöä, joka oli seitsemänneksi vähiten kaikista maakunnista. Vastaavasti Päijät-Häme kärsi muuttotappiota vieraskielisistä yhteensä 670 henkilöä vuosina 2010- 2024. Koko maassa kotimaisia kieliä puhuvien asukkaiden määrä on vähentynyt, samalla kun vieraskielisten määrä on tasaisesti noussut. Suomi on saanut kansainvälisestä muuttoliikkeestä muuttovoittoa jokaisena vuotena vuosien 1990–2024 välisenä aikana. Vuosien 2021-2024 välillä kasvuun on vaikuttanut etenkin ukrainalaisten pakolaisten saapuminen ja ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden määrän merkittävä kasvu (Opetushallitus, Vipunen-tieto- ja tilastopalvelu). Väestön vanhetessa ja syntyvyyden laskiessa maahanmuuton merkitys väestörakenteessa kasvaa.

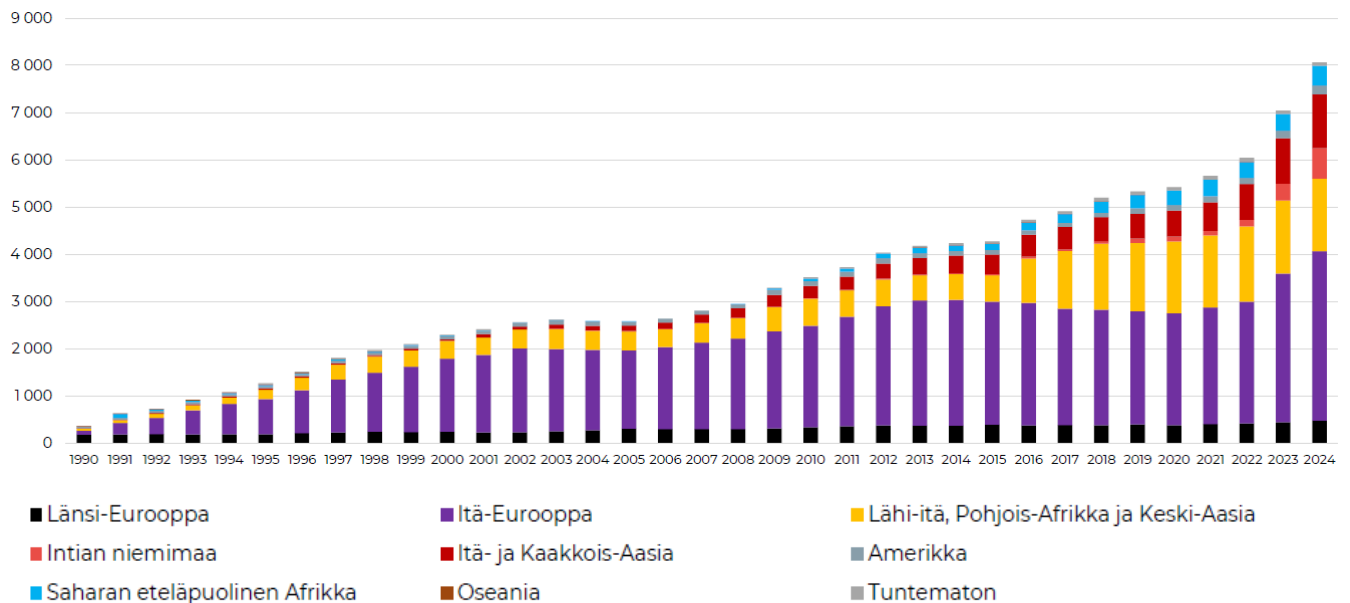
1.2.1 Maahanmuuton vaikutus Lahden väestönkasvuun

Lahdessa luonnollinen väestönlisäys on ollut negatiivista vuosien 2018-2024 aikana. Viime vuosina maan sisäinen muuttoliike on ollut tappiollista, sen sijaan maahanmuutto on vaikuttanut väestön kasvuun positiivisesti. Nettomaahanmuutto, eli maahanmuuton määrä suhteessa maasta pois muuttoon, oli Lahdessa positiivinen jokaisena vuotena vuosien 2018–2024 aikana (Tilastokeskus, Statfin). Maahanmuuttajien pitovoima ei kuitenkaan ole ollut vahvaa, sillä Lahti kärsi vieraskielisistä muuttotappiota pääkaupunkiseudulle ajanjakson aikana.

Viime vuosien aikana muuttovoitto määrät ovat kasvaneet merkittäväsi aikaisempiin vuosiin verrattuna. Kasvun taustalla on ollut ukrainalaisten kotikuntavalinnat sekä työ- ja koulutusperäisen maahanmuuton lisääntyminen etenkin Intian niemimaasta sekä Itä- ja Kaakkois- Aasiasta. Lahti sai ulkomailta muuttovoittoa yhteensä 6 936 henkilöä, eli keskimäärin 462 henkilöä vuodessa vuosien 2010–2024 aikana. Vuosien 2023 ja 2024 aikana Lahti sai ennätyksellistä muuttovoittoa maahanmuutosta. Nämä kasvupiikit perustuvat

erityisesti ukrainalaisten kotikuntavalintoihin, mutta myös työ- ja koulutusperäisen maahanmuuton kasvuun.

Ulkomaan kansalaisten kehitys Lahdessa 1990 - 2024

Lähde: MDI, Lahden maahanmuuton tilannekuva 2025

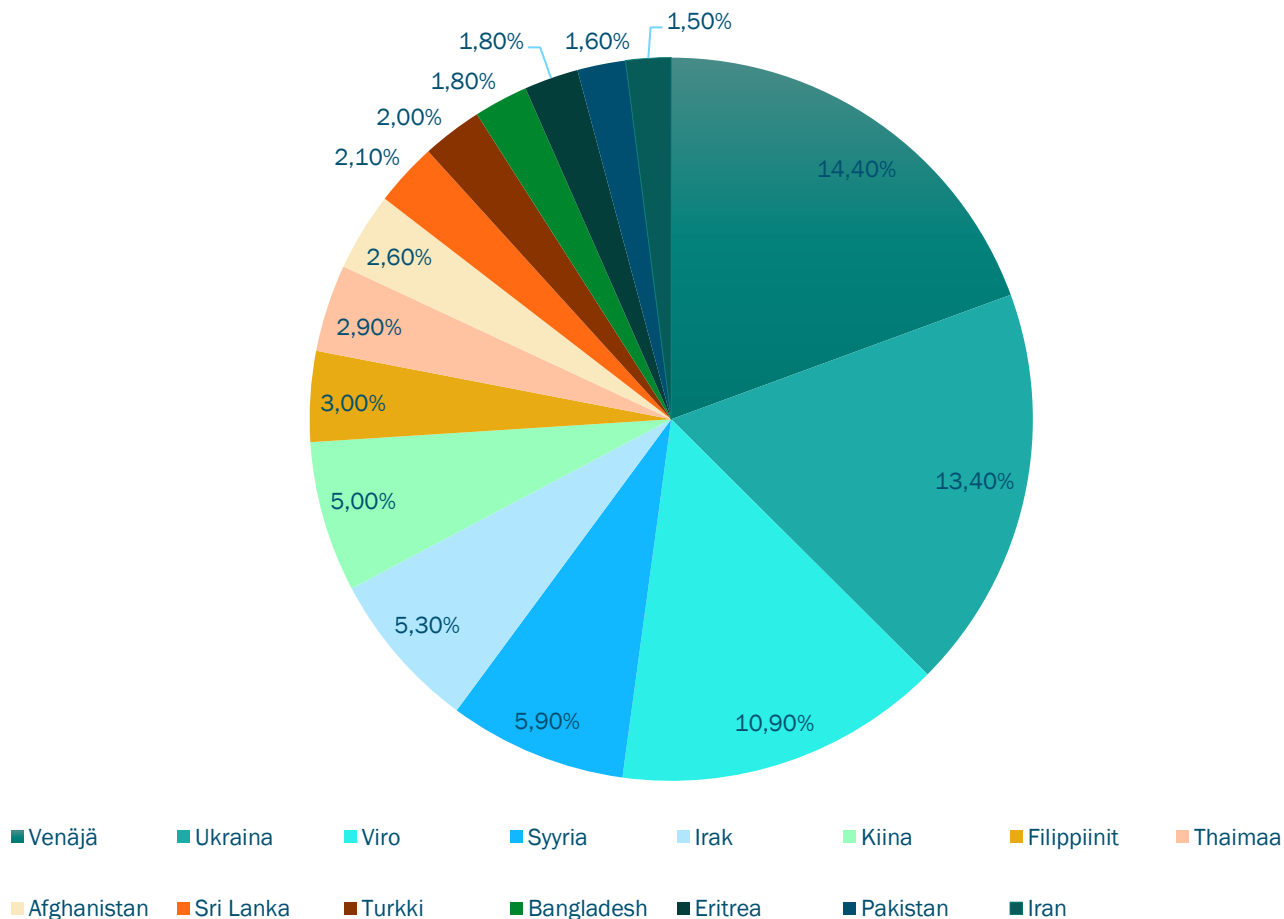
1.2.2 Maahanmuuttajien demografia Lahdessa

Lahti sai ulkomailta muuttovoittoa yhteensä 3 174 henkilöä vuosien 2018-2023 aikana. Muuttovoittoa tuli kaikista pääasiallisen toiminnan ryhmistä. Lahden muuttovoitot ulkomailta tulevista työllisistä yli kuusinkertaistuivat ajanjakson aikana. Myös opiskelijoina Lahteen saapuvien maahanmuuttajien määrä on kasvanut, erityisesti 2020-luvulla. Lahden muuttovoitot ulkomailta tulevista opiskelijoista yli kolminkertaistuivat vuosien 2018-2023 välillä.

Ikärakenteeltaan maahanmuuttajien muuttoliike on ollut optimaalista Lahden nykyisten työmarkkinoiden näkökulmasta, sillä muuttovoitot painottuvat pääosin nuoriin ja nuoriin aikuisiin. Lahti sai vuosina 2018-2024 muuttovoittoa ulkomailta kaikista ikäryhmistä, mutta suurin muuttovoitto, noin 73 prosenttia, tuli alle 35-vuotiaiden ikäryhmistä näinä vuosina.

Vuonna 2024 Lahdessa asui yhteensä 8 268 ulkomaan kansalaista (vuoden 2025 tilastot valmistuvat keväällä 2026). Sadan henkilön, tai sitä suurempia väestöryhmittymiä oli 18 eri kansallisuudesta ja yli 250 henkilön ryhmittymiä seitsemästä eri kansallisuudesta. Suurimmat ulkomaan kansalaisten ryhmittymät olivat venäläiset (14,4 %), ukrainalaiset (13,4 %), virolaiset (10,9 %), syyrialaiset (5,5 %) ja irakilaiset (5,3 %). Maanosien ja alueiden perusteella Lahden ulkomaan kansalaisista noin 45 prosenttia oli kotoisin Itä-Euroopasta, 19 prosenttia Lähi-idästä, Pohjois-Afrikasta ja Keski-Aasiasta sekä 14 prosenttia Itä- ja Kaakkois-Aasiasta. Intian niemimaasta oli kotoisin 8 prosenttia, Länsi-Euroopasta 6 prosenttia, Saharan eteläpuolisesta Afrikasta 5 prosenttia ja muista maanosista 3 prosenttia.

Suurimmat ulkomaan kansalaisten ryhmät Lahdessa 2024

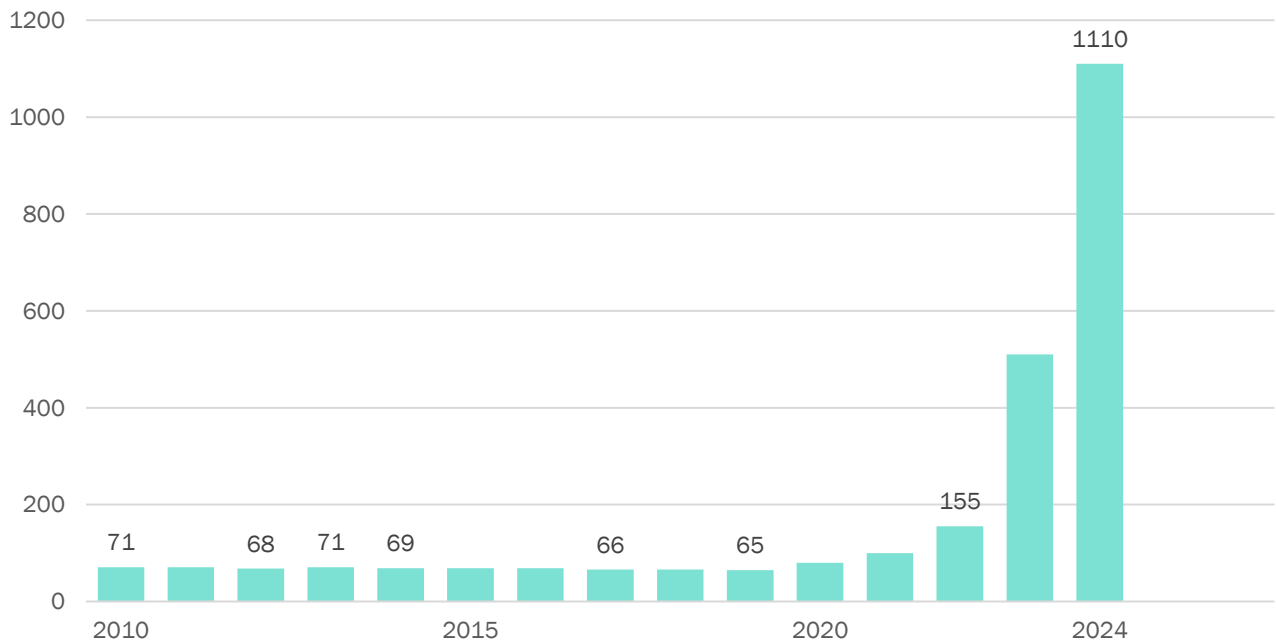
Maahanmuuttajien koulutusastetta on vaikea tilastoida luotettavasti, sillä EU:n ulkopuolella suoritettuja korkeakoulututkintoja, joille ei ole haettu tunnustamista Suomessa, ei tilastoida. Tämänkin huomioon ottaen Lahdessa asuvien ulkomaan kansalaisten ylempi korkeakoulu- tai tutkijatason koulutusaste (19,6 %) on korkeampi kuin suomalaisten (13,1 %). Tämä ei kuitenkaan heijastu suoraan työllistymiseen, sillä työttömien määrä oli vastaavasti 16,9 % ulkomaalaisen ja 13,9 % suomalaisten parissa vuonna 2023 Lahdessa. Työttömien määrä on kasvanut molempien ryhmien parissa vuosina 2024-2025. Työllisyyden kannalta on myös tärkeä huomioida, että korkeampi koulutusaste ei näy työllistymisessä alojen suhteen, sillä ulkomaisten kansalaisten oli työllistetty huomattavasti vähemmän kuin suomalaisia erityisesti asiantuntija- ja asiantuntijatehtäviin. Ulkomaan kansalaisia selvä enemmistö oli työllistynyt muut työntekijät, palvelu- ja myyntityöntekijät sekä rakennus- ja korjaustyöntekijät ammattiryhmiin verrattuna Suomen kansalaisiin.

1.2.3 Ukrainalaiset Lahdessa

Eräs merkittävä maahanmuuttajaryhmä Lahdessa ovat ukrainalaiset. Vuonna 2024 ukrainalaiset muodostivat kolmanneksi suurimman vieraskielisten ryhmän Lahdessa, yhteensä 1110 henkilöä. Määrä on lähes tuplaantunut vuodesta 2023 ja kymmenkertaistunut Venäjän aloittaman hyökkäyssodan alkamisen jälkeen. Väkilukuun suhteutettuna Lahdessa asuu Ukrainan kansalaisia kolmanneksi eniten kaikista Suomen kaupungeista.

Kotoutumisen kannalta tällä kohderyhmällä on tunnistettu vahva palvelutarve. Siihen kuuluvat niin taustatyö, verkostoyhteistyö, tulkkaus kuin sosiaalityö. Vuoteen 2024 asti tämän asiakasryhmän kotoutumispalvelut on katettu pitkälti kotoutumisajan perusteisilla valtionosuuksilla

Ukrainalaiset Lahdessa

2.0 Kotoutumista edistävät palvelut

Kotouttamisesta vastaavat ja sitä edistävät useat eri viranomaistahot kansallisella, alueellisella ja paikallisella tasolla. Kotoutuminen tapahtuu kuitenkin paikallistasolla. Kotoutumisen edistäminen koskee kaikkia kunnan toimialoja ja vaatii aina laaja-alaista yhteistyötä paitsi kunnan sisällä, myös muiden toimijoiden kesken. Kotoutumiseen osallistuvat sekä vastaanottava yhteiskunta että maahanmuuttajat itse.

Kotoutuminen tulee nähdä henkilökohtaisena ja yhteiskunnallisena kahdensuuntaisena prosessina. Maahanmuuttajille suunnattujen palvelujen ja kotoutumissuunnitelmien luomisessa on huomioitava yksilöiden erilaiset lähtötasot ja kotoutumiseen vaikuttavat tekijät. Näin ollen järjestelmän pitää huomioida kotoutumispoluissa erityisesti luku- ja kirjoitustaidottomat, pitkäaikaissairaat, vammaiset henkilöt, ikäihmiset, työkyvyttömät, sekä toisaalta myös korkeasti koulutetut.

Työllisyyspalvelut hankkivat kotoutumiskoulutusta työkäisille ja -kykyisille. Kotoutumiskoulutusta hankitaan muokattuna erilaisille kohderyhmille heidän

oppimisvalmiuksiensa mukaan. Koulutukset toteutetaan yhteistyössä Päijät-Hämeen työllisyyspalveluiden kanssa. Kotoutujien koulutustarpeeseen vastataan myös omaehtoisten opintojen tukemisella työttömyysturvalla.

International House Lahti koordinoi Lahden kotoutumisohjelmaa. Sen vastuulla on erityisesti:

- vastata Lahden kaupungin kiintiöpakolaisten vastaanotosta
- vastaanottaa kiintiöpakolaisia ja kansainvälisen suojelun perusteella oleskeluluvan saaneita henkilöitä. Edistämme asiakkaiden alkuvaiheen kotoutumista tukemalla asiakkaita itsenäisessä arjen asioiden hoitamisessa ja viranomaisasioinnissa, tarvittaessa myös jalkautuen.
- tarjota alkupalvelut sekä ohjaus- ja neuvontapalvelut kaikille vieraskielisille kuntalaisille riippumatta heidän maahanmuuttonsa syystä ja tilanteesta
- järjestää maahanmuuttajille suunnatut palvelut työllisyyspalvelun alaisuudessa

International House Lahti suunnittelee työllisyyspalveluiden muiden vastuualueiden kanssa yhteistyössä, mitkä palvelut Lahden kaupunki tuottaa itse ja mitkä hankitaan muilta toimijoilta. Hankinnat voivat sisältää alueellista kuntayhteistyötä sekä yhteistyötä muiden työllisyysalueiden kanssa. Hankittavat palvelut ja hankinnasta vastaavat tahot kunnassa sekä niille tarvittavat resurssit on erikseen jaettu ja määritelty eri palveluja tarjoavien tahojen kesken.

Kotoutumisen edistämiseksi korostetaan monialaista yhteistyötä eri toimijoiden välillä. Tämä sisältää säännölliset yhteistyöpalaverit ja tiedonvaihdon eri toimijoiden välillä, kuten koulut, sosiaalipalvelut, terveydenhuolto ja työllisyyspalvelut. KOTO24-lakiuudistuksen mukaisesti monialainen yhteistyö eri toimijoiden välillä on keskeisessä roolissa kotoutumisen edistämisessä.

2.1 Alkuvaiheen palvelut

Alkuvaiheen palveluilla tarkoitetaan maahanmuuttajille tehtäviä yksilöllisiä alkukartoituksia ja kotoutumissuunnitelmia, niihin liittyvää kieli- ja kotoutumiskoulutusta, sekä suomalaisesta

yhteiskunnasta ja sen toiminnoista annettavaa opastusta. Lisäksi tässä ohjelmassa alkuvaiheen palveluksi lasketaan peruskoulutuksen osalta erikseen lapsille ja nuorille tarjottavaa valmistavaa opetusta.

2.1.1 Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointi

Kotoutumista edistävien palveluiden toteutus pohjautuu maahan muuttaneen kotoutumisen palvelutarpeen ja osaamisen arviointiin. Tämä toteutetaan laissa (681/2023, 14§) mainitun osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin muodossa tai monialaisen kotoutumisen palvelutarpeen ja osaamisen arvioinnin kautta. Näiden pohjalta henkilölle laaditaan yksilöllinen kotoutumissuunnitelma sekä sen monialainen versio.

Kotoutumislain mukaisen osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin (14 §) tavoitteena on tehostaa alkuvaiheen kotoutumista ja maahanmuuttajien ohjausta kotoutumista ja työllistymistä tukeviin palveluihin. Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arviointiin sisältyy alkuhaastattelu ja tarvittaessa tarkempia toimenpiteitä, kuten asiantuntija-arviointeja.

Osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinneissa arvioidaan muun muassa maahanmuuttaneen osaaminen, työllistymis-, opiskelu- ja muut kotoutumisvalmiudet, sekä koulutuksen ja muiden kotoutumista edistävien palveluiden tarpeet. Arvioinnin aikana selvitetään asiakkaan tavoitteet ja toiveet, aikaisempi koulutus, työhistoria, kielitaito, työllistymisen ja kotoutumisen edellytyksiin vaikuttava työ- ja toimintakyky sekä muut työllistymiseen ja kotoutumiseen merkittävästi vaikuttavat tekijät.

Työvoimapalveluiden kototiimi laatii kotoutumisen ja osaamisen palvelutarpeen arvioinnin työttöminä työnhakijoina oleville maahanmuuttajille. International House Lahden maahanmuutto-ohjaaja laatii arvioinnin työvoiman ulkopuolella oleville maahanmuuttajille eli esimerkiksi kotona lastaan hoitaville vanhemmille, alaikäisenä ilman huoltajaa tulleille tai muuten arviointia tarvitseville henkilöille.

2.1.2 Kotoutumissuunnitelman laatiminen

Kunnan tulee laatia kotoutumissuunnitelma työvoimapalveluiden asiakkaana olevalle maahanmuuttajalle sekä kotoutumislain 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitetuille henkilöille, eli esimerkiksi kansainvälistä suojelua saavalle tai hänen perheenjäsenelleen, toimeentulotukea muuten kuin tilapäisesti saavalle, kotihoidon tukea saavalle, alaikäisenä ilman huoltajaa tullee, ihmiskaupan uhrille, muulle maahanmuuttaneelle, jos tämän arvioidaan osaamisen ja kotoutumisen palvelutarpeen arvioinnin perusteella sitä tarvitsevan kotoutumisensa edistämiseksi. Lahdessa kotoutumissuunnitelmien laatimisesta vastaavat työllisyyspalveluiden kototiimi sekä International House Lahden maahanmuutto-ohjaajat.

Kotoutumissuunnitelma on laadittava viimeistään kolmen vuoden kuluttua ensimmäisen oleskeluluvan tai oleskelukortin myöntämisestä tai oleskeluoikeuden rekisteröimisestä. Ihmiskaupan uhrin osalta kolmen vuoden määräajasta voidaan poiketa, jos henkilö tavoitetaan kotoutumista edistävien palveluiden piiriin vasta määräajan päätyttyä.

Kotoutumissuunnitelman tavoitteena on tukea asiakkaan yksilöllistä kotoutumista, osallisuutta ja hyvinvointia. Suunnitelmassa kartoitetaan henkilön elämäntilanne, voimavarat, osaaminen ja tuen tarpeet. Näiden pohjalta määritellään konkreettiset toimenpiteet ja palvelut, joiden avulla tuetaan kieli- ja yhteiskuntataitojen kehittämistä, koulutuspolun ja arjen sujuvuuden vahvistamista sekä yhteisöön kiinnittymistä.

Työllisyyspalveluissa laadittavassa suunnitelmassa keskitytään yksilöllisiin tavoitteisiin, jotka tähtäävät työllistymiseen ja sen tukemiseen. Suunnitelmassa määritellään tarvittavat työllistymistä tukevat palvelut sekä sovitaan vastuusta, jonka kotoutuja itse ottaa kotoutumisessaan. Tavoite on tukea asiakasta kohti työllistymistä, opiskelua tai yrittäjyyttä.

Lahden kaupungin työllisyyspalveluissa työnhakijaksi ilmoittautuneet kotoutuja-asiakkaat saavat palvelua kotoutuja-asiakkaiden palveluun erikoistuneelta palvelutiimiltä. Jokaiselle työnhakijaksi ilmoittautuvalle kotoutujalle nimetään kotoutumisasiantuntija, joka toimii kotoutumisajan asiakkaan vastuu ja -yhteyshenkilönä. Asiakkaiden kotoutumissuunnitelmien

ajantasaisuutta seurataan tarpeen mukaan, mutta suunnitelman ajantasaisuus tarkistetaan vähintään kolmen kuukauden välein.

Kotoutumisaikana hoidetaan asiakkaan työttömyysturvaan liittyvät asiat ja asiakkuuden alkaessa tehdään alkuhaastattelu, palvelutarvekartoitus, ohjataan kielitestiin ja tehdään kotoutumissuunnitelma. Tarvittaessa sosiaalitoimen tuki ja palvelut ovat luontevasti mukana asiakkaan palveluprosessissa. Kotoutumisajan aikana asiakkaalle tarjotaan kulloinkin tarkoituksenmukaisia kotoutumista edistäviä ja tukevia palveluja, joita ovat mm. kotoutumiskoulutukset, erilaiset työllistymistä tukevat valmennukset, yrittäjyyttä tukevat palvelut sekä työ- ja koulutuskokeilut ja ammatilliset koulutukset.

International House Lahden maahanmuutto-ohjaajat vastaavat työvoiman ulkopuolella olevien maahanmuuttajien kotoutumissuunnitelmien laatimisesta. Työvoiman ulkopuolella oleviksi katsotaan henkilöt, jotka eivät ole työllisyyspalveluiden piirissä. Tähän ryhmään kuuluvat muun muassa lapsia kotona hoitavat vanhemmat, opiskelijat, eläkeläiset sekä henkilöt, jotka ovat tilapäisesti tai pysyvästi työkyvyttömiä sairauden tai vamman vuoksi.

Lisäksi maahanmuutto-ohjaajat vastaavat kotoutumissuunnitelmien laatimisesta alaikäisinä ilman huoltajaa maahan tulleeille turvapaikanhakijalapsille ja -nuorille. Näissä tapauksissa kotoutumissuunnitelma laaditaan aina yhteistyössä hyvinvointialueen sosiaalityöntekijän kanssa.

Kotoutumissuunnitelma laaditaan yhteistyössä asiakkaan kanssa, ja sen toteutumista seurataan ja tarkistetaan säännöllisesti yhdessä asiakkaan ja tarvittaessa muiden viranomaistahojen kanssa.

2.1.3 Kotoutumiskoulutus

Kotoutumiskoulutusta tarjotaan kotoutuja-asiakkaille, jotka eivät ole oppivelvollisuuslain (1214/2020) mukaisesti oppivelvollisia, heidän kotoutumisen tavoitteisiinsa, osaamiseensa ja kotoutumisen palvelutarpeeseensa perustuen. Koulutus pitää sisällään suomen kielen

opetusta, työelämässä tarvittavien valmiuksien opetusta, uraohjausta tai ohjausta jatko-opintoihin, työllistymistä edistäviin palveluihin tai työmarkkinoille. Kotoutumiskoulutus sisältää myös työssäoppimisjakson. Kotoutumiskoulutuksen kielellisenä tavoitteena on, että kotoutuja-asiakas saavuttaa suomen kielessä toimivan peruskielitaidon. Kotoutumiskoulutuksen osana järjestetään suomen kielitaidon päättötestaus.

Lahdessa pääosa kotoutumiskoulutuksesta järjestetään paikallisessa oppilaitoksessa joko kilpailutukseen perustuvassa koulutuksessa tai 'in-house' -ostoina. Erilaisille oppijoille on järjestetty erilaisia polkuja kotoutumisen ja kielitaidon edistämisen tueksi. Näin pystytään yksilöllistämään opintoja parhaan lopputuloksen saamiseksi ja kotoutumisen nopeuttamiseksi. Lahdessa ei tällä hetkellä järjestetä kotoutumiskoulutusta ruotsin kielellä. Ruotsinkieliselle kotoutumiskoulutukselle ei ole ollut kysyntää.

Lahden työllisyyspalvelut tekee vahvaa yhteistyötä Päijät-Hämeen työllisyysalueen kanssa niin, että ryhmiin voi osallistua kotoutujia kummaltakin alueelta. Tavoitteena on pystyä järjestämään oppimisvalmiuksiltaan mahdollisimman homogeenisia ryhmiä ja pystyä järjestämään koulutukset mahdollisimman pienillä odotusajoilla.

Monet kotoutujat osallistuvat myös muihin kuin Lahden kaupungin hankkimiin koulutuksiin. Omaehtoisia koulutuksia voidaan tukea niiden tarkoituksenmukaisuuden mukaan järjestämislaissa ja kotoutumislaissa asetettujen reunaehtojen mukaisesti. Erityisen tärkeää on luku- ja kirjoitustaidottomien koulutuksen tukeminen, koska tämän koulutuksen rahoitus on siirretty vapaan sivistystyön puolelle. Yhteistyö vapaan sivistystyön kanssa Lahdessa sujuu hyvin ja tarvittavat koulutukset on pystytty järjestämään.

2.1.4 Monikielinen yhteiskuntaorientaatio

Lahden kaupungin yhteiskuntaorientaation tavoitteena on tukea maahanmuuttajien kotoutumista tarjoamalla kattavaa tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta heidän omalla äidinkielellään. Koulutus on suunniteltu vastaamaan KOTO24-lakiuudistuksen vaatimuksia,

jonka mukaan yhteiskuntaorientaation tulee jakaa tietoa suomalaisen yhteiskunnan arvoista ja normeista, yksilön oikeuksista ja velvollisuuksista, työllistymisestä ja suomalaisessa yhteiskunnassa toimimisesta. Lisäksi Lahden malliin liitetään Lahden kaupungin asettama pitkäaikainen tavoite kuntaan muuttavien ja siellä kirjoilla olevien pitovoiman kasvusta.

Koulutus on suunnattu ensisijaisesti niille maahanmuuttajille, joille tehdään kotoutumisen palvelutarpeen arviointi. Lahden kaupunki tarjoaa lisäksi monikielistä yhteiskuntaorientaatiota kaikille kuntaan muuttaville vieraskielisille, kuten opiskelijoille tai työperäisille maahanmuuttajille, mikäli se palvelee heidän kotoutumistaan ja pitovoiman parantamiseksi. Koulutukseen osallistuvat valitaan hakemukien perusteella huomioiden heidän motivaationsa ja mahdollisuuden sitoutua kurssiin, kielitaustan sekä kotoutumistarpeet.

Lahden toimintamallissa yhteiskuntaorientaatio järjestetään ympäri vuoden eri kielillä. Opetus toteutetaan hakijan äidinkielellä tai toisella hänen ilmoittamallaan opetuskielellä. Hakuaika koulutukseen on jatkuvasti avoinna, joten koulutukseen pääsee mukaan joustavasti. Hakemukset kursseille käsitellään International House Lahden kouluttajien toimesta. Oppilasvalinnoista neuvotellaan myös työllisyyspalveluiden muiden yksiköiden kanssa. Koulutus on 70 opetustunnin pituinen ja kattaa opetusta suomalaisen yhteiskunnan arvoista ja normeista sekä keskeisestä lainsäädännöstä; perus- ja ihmisoikeuksista sekä yhdenvertaisuudesta; sukupuolten tasa-arvosta ja seksuaalioikeuksista; kotoutumisen tavoitteista ja kotoutumista edistävistä palveluista; työllisyydestä, yrittäjyydestä ja työmarkkinoista; opiskelu ja opiskelumahdollisuuksista; järjestö- ja vapaaehtoistoiminnasta sekä osallisuudesta; talouden suunnittelusta ja muusta arjessa toimimisesta; sekä Suomen historiasta ja kulttuurista. Lisäksi Lahdessa koulutuksen sisältöä mukautetaan vastaamaan tarkemmin alueelle kotoutumisen tavoitetta paikallisen historiaan, kulttuuriin ja ympäristöön tutustumisen kautta.

2.1.5 Kiintiöpakolaisten alkuvastaanoton palvelut

Kiintiöpakolainen on henkilö, jolla on YK:n pakolaisasiain päävaltuutetun (UNHCR) myöntämä pakolaisen asema ja joka saapuu maahan vastaanottajavaltion määrittelemän pakolaiskiintiön

piteissa. Kiintiössä valitut pakolaiset eivät asu vastaanottokeskuksessa, vaan he muuttavat suoraan kuntaan asumaan. Pakolainen voi tulla Suomeen vasta, kun kuntapaikka ja asunto ovat löytyneet. Kunnat saavat korvauksia kiintiöpakolaisten vastaanotosta.

Eduskunta päättää vuosittain valtion talousarvion hyväksymisen yhteydessä, kuinka monta kiintiöpakolaista Suomi sitoutuu ottamaan. Hallitusohjelmassa todetaan, että vuonna 2026 Suomeen tultaisiin ottamaan 500 kiintiöpakolaista. Vuosittain kiintiöstä on varattu noin 10 prosenttia hätätapauksiksi luokiteltujen pakolaisten vastaanottamiseen.

Kiintiöpakolaisten kuntiin ohjaamisesta vastaavat paikalliset ELY-keskukset. ELY-keskus neuvottelee ja sopii alueensa kuntien kanssa, kuinka monta pakolaista kukin kunta on sitoutunut ottamaan vastaan. Kunta saa valtiolta korvauksia pakolaisten vastaanottamisesta ja kotoutumispalveluiden järjestämisestä. Voimassa oleva kotoutumishjelma ja sopimus pakolaisten vastaanotosta ovat edellytyksiä korvausten maksamiseen.

Lahden kaupungilla on voimassa oleva sopimus kiintiöpakolaisten vastaanottamisesta ELY-keskuksen kanssa. Lahden pakolaiskiintiö on 20 henkilöä vuodessa. Hallituksen laskiessa vastaanotettavien kiintiöpakolaisten määrää on Lahteen osoitettu 10 henkilöä vuodessa, lisäksi kaupungilla on valmius vastaanottaa hätätapauksia 5 henkilöä vuodessa. Kunta voi itse vaikuttaa valittaviin ryhmiin ja Lahti on suurimalta osin vastaanottanut viime vuosina yksinhuoltajajäitejä alaikäisine lapsineen.

Kunnille maksetaan pakolaistaustaisista laskennallisia korvauksia. Laskennallisen korvauksen lisäksi kunnalle voidaan korvata hakemuksesta vastaanotettujen henkilöiden palveluiden järjestämisen vaatimat tiettyä lisäosaa sekä kiintiöpakolaisten kohdalla varautumisesta aiheutuvista kustannuksista erikseen määritellyt kuluerät.

2.1.6 Perusopetuksen valmistava opetus

Kun vieraskielinen perhe muuttaa Lahteen, heidän tulee ottaa yhteyttä kieli- ja kulttuuriryhmien opetuksen suunnittelijaan yhteisen palaverin sopimiseksi. Tapaamisessa

selvitetään oppilaan valmistavan opetuksen järjestäminen sekä ohjataan tarvittavien lomakkeiden täyttämiseen kouluun ilmoittautumista varten.

Perusopetukseen valmistava opetus on tarkoitettu kaikille niille esi- ja perusopetusikäisille maahanmuuttotautaisille lapsille ja nuorille, joilla ei ole vielä tarvittavia kielellisiä valmiuksia esi- tai perusopetuksessa opiskeluun. Opetukseen voivat osallistua sekä vasta maahan muuttaneet että Suomessa syntyneet maahanmuuttotautaiset lapset ja nuoret. Opetukseen osallistuminen ei edellytä oleskelulupaa.

Lahdessa valmistava opetus järjestetään keskitetysti. Tämä tarkoittaa sitä, että valmistavaa opetusta ei välttämättä järjestetä omassa lähikoulussa tai oppilaan tulevassa perusopetuksen koulussa. Valmistavan opetuksen jälkeen oppilas siirtyy perusopetukseen omaan lähikouluun¹.

2.2. Muut kotoutumista tukevat palvelut

Kotoutumista tukevaa työtä tehdään myös kuntien peruspalveluissa, kuten varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa, nuorisopalveluissa, kulttuuri- ja liikuntapalveluissa tai osallisuus- ja hyvinvointipalveluissa. Tämän vuoksi on olennaista, että tietoa ja osaamista kotouttamisesta on kunnissa laaja-alaisesti, ja että kotouttamiseen liittyviä asioita koordinoidaan kunnissa riittävästi. Jotta kuntien välinen yhteistyö kotouttamisessa toimii, on olennaista, että kunnilla on kotouttamisen vastuhenkilö. Tämän lisäksi on tarpeen vahvistaa myös toimialakohtaista yhteistyötä ja verkottumista kuntien välillä.

¹ Lisää peruskoulun- ja varhaiskasvatuksen tarjoamista kotoutumista tukevista palveluista kohdassa 2.2.3.

2.2.1 Ohjaus ja neuvontapalvelut

Ohjaus- ja neuvontapalveluiden osalta laki kotoutumisen edistämisestä laki kotoutumisen edistämisestä määrää, että kuntien on tarjottava maahanmuuttajille ”*henkilökohtaista ohjausta ja neuvontaa riippumatta maahanmuuton syystä ja maassaolon kestosta*” (10 §). Lahdessa tätä toteuttaa International House Lahti sekä työllisyyspalveluiden kototiimin päivystävät palvelupisteet Lahden palvelutorilla.

Vuodesta 2024 alkaen Lahdessa keskitettiin työvoiman ulkopuolella olevien maahanmuuttajapalvelut yhdeksi kokonaisuudeksi nimeltä International House Lahti. Tämä yksikkö tukee koko kaupunkia kotoutumista sekä hyviä väestösuhteita edistävässä työssä. Yksikkö tarjoaa asiakkaille monikielistä ohjausta ja neuvontaa, vastaa kiintiöpakolaisten kuntaan sijoittamisesta ja alkuvaiheen ohjauksesta, tarjoaa koulutus- ja työperusteisesti maahan muuttaneille asettautumispalveluita ja yrityksille tukea kansainväliseen rekrytointiin sekä kehittää kotoutumisen edistämiseen liittyvää viestintää ja verkostoyhteistyötä.

International House tarjoaa maahanmuuttajille henkilökohtaista ohjausta ja neuvontaa arkeen ja viranomaisasiointiin liittyen sekä tietoa suomalaisesta yhteiskunnasta ja kunnan palveluista. Ohjaus- ja neuvontapalveluissa autetaan esimerkiksi asumiseen liittyvissä kysymyksissä, lomakkeiden ja hakemusten täyttämässä, oleskelulupa- ja matkustusasiakirjojen hakemisessa, lasten varhaiskasvatukseen ja koulutukseen liittyvien asioiden hoitamisessa ja ohjataan asiakkaita oikeiden tahojen piiriin. Monikieliset palveluohjaajat päivystävät päivittäin International House Lahti -pisteellä Palvelutorilla, minkä lisäksi asiakkailla on mahdollisuus varata aika henkilökohtaisiin, enemmän aikaa vaativien asioiden hoitamiseen. Palvelua on mahdollista saada myös puhelimitse tai sähköpostitse.

Yleistä ohjausta ja neuvontaa tarjotaan maahanmuuttajille riippumatta maahanmuuton syystä ja maassaolon kestosta. Palvelut ovat luottamuksellisia ja maksuttomia. Palvelua tarjotaan niille, joiden kotikunta on Lahti tai jokin niistä Päijät-Hämeen kunnista, joiden kanssa on solmittu sopimus palvelun ostamiseksi Lahdesta.

2.2.2 Työllistymisen tukeminen

Työllisyyspalveluilla on oma monikielinen päivystyspalvelu kotoutuja-asiakkailleen. Palvelussa keskitytään työllisyyspalveluiden asiakkuuteen liittyviin asioihin, työttömyysturvaneuvontaan, työnhaun ja työelämävalmiuksien tukemiseen, kotoutumispalveluiden informointiin ja työllisyysasioihin liittyvissä viranomaisasioissa tukemiseen.

Kotoutumisajan ylittäneiden maahanmuuttajien palvelut on integroitu työllisyyspalveluiden normaalipalveluihin. Näin pystytään parhaiten tukemaan kotoutumisen etenemistä.

2.2.3 Varhaiskasvatus ja perusopetus

Lahdessa monikulttuurinen tiimi, eli MOKU-tiimi kokoaa yhteen International House Lahden, varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen, sivistyspalveluiden ja hyvinvointialueen edustajat käsittelemään erityisesti maahanmuuttajalasten varhaiskasvatukseen ja koulutukseen liittyviä kysymyksiä moniammatillisen yhteistyön hengessä. Tavoitteena on turvata eri kieli- ja kulttuuriryhmiin kuuluville oppilaille peruskoulun tiedot ja taidot, toimiva kaksikielisyys, tasavertaiset lähtökohdat jatko-opintoihin ja identiteetin vahvistuminen oman kieli- ja kulttuuritaustan pohjalta. Perusopetuksen valmistavan opetuksen lisäksi vieraskielisille tai maahanmuuttajataustaisille lapsille tarjotaan oman äidinkielen opetusta ja suomi toisena kielenä (S2) -opetusta.

Kouluun kotoutumisen tiimi, KOKO-tiimi toimii sivistyspalveluissa maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten sekä heidän perheidensä tukena. Tavoitteena on maahanmuuttajien koulupolun selkiyttämisen ja tukitoimien suunnittelun kehittäminen. Kehittämistä tehdään yhteistyössä varhaiskasvatuksen, koulujen ja yhteistyöverkostojen kanssa. Tiimin tavoitteena on samalla lisätä myös maahanmuuttaja-asioihin liittyvän koulutuksen ja tietotaidon jakamisen tarvetta. Tiimissä on jäseniä Perusopetuksen hallinnosta ja kouluilta ja päiväkodeista.

Sekä paperittomilla että turvapaikanhakijoina olevilla lapsilla on oikeus saada kunnalta esi- ja perusopetusta.

3.0 Yhteistyö Päijät-Hämeen kuntien ja hyvinvointialueen kanssa

Alueen kuntien tekemä yhteistyö maahanmuuttajien kotouttamispalveluiden tuottamisessa helpottaa kotouttamistyön resursointia ja varmistaa sen monipuolisuuden. Lahdella on palvelusopimus kahdeksan Päijät-Hämäläisen kunnan kanssa, jotka ostavat maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapalveluita International House Lahdelta.

Keskeinen alueellisen yhteistyön väylä on maakuntaliiton ohjauksessa tehtävän yhteistyön ylläpitäminen ja kehittäminen. Tästä esimerkkinä on yhteistyössä toteutettu maakunnan kaikkia kuntia koskeva maahanmuutto-ohjelma 2020-2025. International House Lahti on myös osallistunut maakuntastrategia 2026-2029 valmisteluun².

ELY-keskukset järjestävät säännöllisesti tilaisuuksia kunnille, muun muassa hyvien väestösuhteiden edistämiseksi. Monialaisen yhteistyön rakenne vaihtelee kuntakohtaisesti, mutta siihen osallistuvat yleisesti kunnat, hyvinvointialueet, KELA, työllisyyspalvelut, pakolaisten vastaanotosta vastaavat toimijat (Kotokunta) sekä ELY-keskukset. Tämä monialainen yhteistyö on avainasemassa kotoutumisen tueksi tarjottavien palveluiden tehokkuuden varmistamisessa ja KOTO24-lakiuudistuksen tavoitteiden toteuttamisessa.

4.0 Viestintä ja tiedottaminen

Kotoutumisohjelman ja siihen liittyvien palveluiden viestintä ja tiedottaminen toteutetaan yhteistyössä Lahden kaupungin, erityisesti työllisyyspalveluiden viestinnästä vastaavan viestinnän asiantuntijan kanssa. Viestintää toteutetaan, paitsi kaupungin ja International House Lahden verkkosivuilla, myös sosiaalisessa mediassa. Virallisten kanavien lisäksi, asiakaskunnan kannalta tärkeä viestinnän ja tiedottamisen muoto, on myös eri yhteisöjen ja sidosryhmien omien viestintäverkostojen kautta tapahtuva viestintä.

² [Maakuntastrategia 2026 - 2029](#)

Vuonna 2026 valmistuva Newcomer's Guide -sivusto suunnitellaan kohdennetusti Lahteen muuttavia, muuttoa suunnittelevia ja täällä jo asuvia maahanmuuttajia varten tukemaan heidän kotoutumisprosessiaan.

5.0 Resurssit ja rahoitus

Resurssien suunnittelun ja arvioinnin vastuu kuuluu Lahdessa pääasiallisesti työllisyyspalveluiden alaisuudessa toimiville kototiimin yksikölle ja International House Lahdelle. Alaikäisten ja ikääntyvien kuntalaisten kohdalla resurssointiin osallistuu myös sivistyspalvelut. Rahoituksen kannalta oleellista on, että kunnan talousarviomenettelyssä allokoidaan riittävät varat maahanmuuttajatyöhön ja kotoutumiseen, jotka osaltaan vaikuttavat myös hyvien väestösuhteiden edistämiseen.

Valtio korvaa kunnille pakolaisten vastaanotosta aiheutuneita kustannuksia. Kunnille maksettavista valtion korvausten perusteista ja yleisistä edellytyksistä säädetään kotoutumisen edistämisestä annetun lain (681/2023) 8 luvussa. Lisäksi kunnille maksettavan laskennallisen korvauksen määrästä ja sen jakautumisesta kuntien ja hyvinvointialueiden välille säädetään valtioneuvoston asetuksessa kotoutumisen edistämiseen liittyvien kunnan ja hyvinvointialueen kustannusten korvaamisesta valtion varoista VN 872/2024. Korvaukset on tarkoitettu kotoutumista tukevaan toimintaan ja niiden maksamisen edellytyksenä on, että kunnassa on järjestetty kotoutumishjelma. Korvauksia maksetaan muun muassa ohjaus- ja neuvontapalveluita varten, tulkkauksesta ja laskennallisena korvauksena. Korvausten tavoitteena on edistää pakolaisten kotoutumista kunnassa. Korvaukset jakautuvat laskennallisiin korvauksiin ja toteutuneiden kulujen mukaan maksettaviin korvauksiin.

Kotoutumislain mukaisia korvauksia maksetaan seuraavista henkilöistä:

1. Kiintiöpakolaiset (UlkL 90 §)
2. Turvapaikan saaneet (UlkL 87 §)
3. Toissijaista suojelua saavat (UlkL 88 §)
4. Tilapäistä suojelua saavat henkilöt, joille on rekisteröity kotikunta (UlkL 110 §)
5. Oleskeluluvan yksilöllisen inhimillisen syyn perusteella saaneet (UlkL 52 §)

6. Ihmiskaupan uhrit (UlkL 52 a §)
7. Oleskeluluvan maasta poistamisen estymisen perusteella saaneet (UlkL 51 §)
8. Oleskeluluvan palautuskieltoa sovellettaessa saaneet (UlkL 89 §)
9. Henkilöt, jotka valtioneuvosto on päättänyt ottaa Suomeen erityisen humanitaarisen perusteen tai kansainvälisten velvoitteiden täyttämiseksi (UlkL 93 §)
10. Edellä mainittujen henkilöiden perheenjäsenet
11. Edellä mainitut jatkoluvan saaneet henkilöt (UlkL 54 §)

Lahdessa saatujen korvauksien määrä on kasvanut huomattavasti ukrainalaisten tilapäistä suojelua saavien määrän noususta johtuen. Heistä saadut korvaukset ovat olleen noin 5,2 miljoonaa Euroa vuonna

6.0 Seuranta ja arviointi

Tämän kotoutumisohjelman toteutumisen seurannasta vastaavat työllisyyspalveluiden alaisuudessa kotoutumisen asiantuntijoista koostuva yksikkö sekä International House Lahti omien vastualueidensa mukaisesti. Lisäksi muut tahot, kuten varhaiskasvatus- ja perusopetus vastaavat omien palveluidensa seurannasta.

Työllisyyspalvelut käyttää toiminnan tuloksellisuuden seurannassa seurantajärjestelmän, jonka myötä voidaan tarkastella työllisyystoimien, kuten valmennusten, työ- ja koulutuskokeilujen, kotokoulutusten ja muiden koulutusten vaikuttavuutta.

Monikielisen yhteiskuntaorientaation osalta International House Lahti arvioi toiminnan vaikuttavuutta kerran vuodessa kaikille osallistuneille lähetettävällä äidinkielisellä kyselyllä. Kotoutumisen ja asettautumisen tavoitetta mitataan pidemmällä aikavälillä sen perusteella, kuinka monen osallistuneen kotipaikkakuntana on Lahti osallistumista seuraavien vuosien aikana.